

Vragen en korte mededeelingen.

Bruine Kiekendief. De Friesche naam voor de Bruine Kiekendief hebt u als een Saksisch woord opgevat en daardoor verkeerd vertaald. De vertaling moet luiden „handschrobber”. De etenspot op het fornuis, dat niet getemperd kan worden, krijgt aanbrandsel op den bodem binnenin en roet van buiten. De pot wordt na den maaltijd „in de week” gezet, dan bewerkt met een oud mes of een cent en vervolgens van binnen behandeld met de kleine handschrobber, een bosje harde bruine twijgen en van buiten met de groote handschrobber, model schoenborstel met korte bruine borstels. De Friezen geven den naam aan den vogel wegens de bruine kleur.

Hoogeveen 9 Dec. '42.

L. BRANDSMA.

Insectenschaarschte in 1942. Uw opmerking over insectenschaarschte in 1942 in het Augustusnummer van De Levende Natuur slaat zeker alleen op den voorzomer? Augustus bracht hier veel insecten. Om maar enkele van de meest opvallende te noemen: Kleine Vos, Hooibeestje, Zandoogjes (enkele soorten) Vuurvlindertjes en Blauwtjes zeer algemeen. Koninginnepages meer dan enkele jaren geleden; bij ons in den tuin tientallen rupsen hiervan te vinden. Rupsendooders en Spinnendooders talrijk, Bijenwolf nu en ook verleden jaar niet zoo veel als in 1940. Bembex trachtte in onzen tuin te nestelen. Sabelsprinkhanen waren veel talrijker dan in 1941 en toen weer meer dan in 1940. Dit zijn echter slechts globale waarnemingen, waaraan geen exacte kwantitatieve beteekenis gehecht mag worden.

Hoogerheide 22 Sept. '42.

P. KORRINGA.

Kruisbekken in Nederland. Reeds eer werd door ons gevraagd naar gegevens omtrent het voorkomen van Kruisbekken in ons land. Toen vroegen wij naar waarnemingen tot 15 October 1942. Nu de vogels ook na dien datum nog gezien werden, zijn verdere gegevens, evenals nog niet ingezonden opgaven van voor dien datum zeer welkom. Liefst daarbij de juiste plaats, datum, aantal, leeftijd, sexe, voedsel en andere gegevens vermelden.

Bussum, Nieuwe Englaan 27.

H. J. SLIJPER.

De toename van de Groote Mantelmeeuw. Het is opmerkelijk hoe, naast de alom waar te nemen toename van zilver-, storm- en kokmeeuw en van sommige sternsoorten, waarvan de oorzaak, zooals bekend, voor een belangrijk deel valt toe te schrijven aan een intensievere bescherming der broedplaatsen gedurende de afgeloopen kwarteeuw, ook de verschijning van de groote mantelmeeuw (*Larus marinus* L.) in de laatste jaren in ons land aanzienlijk talrijker is geworden. Deze uitbreiding manifesteert zich niet alleen langs het strand en in het kustgebied maar is meer in het binnenland al evenzeer waarneembaar. In den vorigen winter nog toefden er hier in Den Bosch gedurende enkele weken een paar exemplaren dezer soort, terwijl ik ze er voordien nimmer zag. En ook aan den rand van Utrecht zag ik de mantelmeeuw wel op het weiland midden tusschen de kokmeeuwen zitten.

Ga ik na hoe het met het voorkomen der soort voor een vijftiental jaren in het Amsterdamsche havengebied gesteld was dan blijkt me dat ze daar toentertijd een weliswaar volstrekt geen zeldzame, maar toch ook geen direct alledaagsche verschijning was. Nu is ze dat echter zeer zeker wel en men kan ze er iederen dag in talrijke exemplaren waarnemen op het Y en bij de havens.

Op 27 December j.l. zag ik in een kleine buitendijksche poel in het Hemmeland bij Monnikendam niet minder dan een dertigtal adulte vogels van deze kloeke indrukwekkende meeuwensoort bijeen. Iets verderop bij een vuilnisbelt zaten er nog dertien anderen.

Daar de mantelmeeuw bij ons niet broedt en dus niet profiteerde van onze bescherming komt vanzelf de vraag naar voren waaruit dit talrijke optreden in den laatsten tijd moet worden verklaard. Zijn wellicht ook in de streken waar zij haar broederf kiest de broedplaatsen beter beschermd dan voorheen, of moet de toename wellicht worden verklaard uit andere oorzaken van meer oecologische aard?

In ieder geval is de veelvuldige verschijning dezer prachtige vogels in het Hollandsche landschap een reden om ons oprecht te verheugen.

Den Bosch, Januari 1943.

R. J. BENTHEM.

De vogelrijkdom van den Rothoek. Dat ons geliefde vogelparadijs aan het Noordzeekanaal nog altijd rijk aan vogels is, al moge het dan niet meer zóó overvloedig zijn als in de eerste jaren der opspuiting, bleek me weer eens toen ik er op een kouden dag in het eind van December — en wat kan het bitter koud zijn aan den Rothoek! — na een lange afwezigheid weer eens ging kijken. Naast tientallen snippen, kraaien, meeuwen, dodaarsjes, wilde eenden,

talingen, kuifeenden, smienten, nonnetjes, tafeleenden en slobeenden trof ik er niet minder dan ruim honderd pijlstaartmannetjes aan die er op de koude open watervlakte in een compacte groep bijeen zaten.

Dat deed me weer eens even denken aan de glorie-dagen van het oude Oostzanergat, nu al weer vele jaren geleden; ons onvergetelijk excursieveld met zijn overweldigende vogelrijkdom waar we zoo talloos-vele gelukkige uurtjes gesleten hebben maar dat thans, nu de opspuiting praktisch voltooid is, zoo langzamerhand als vogelland heeft afgedaan.

R. J. BENTHEM.

Broedvogeltellingen. Evenals in 1941 en 1942 roept het Vogeltrekstation Texel de hulp in van vogelliefhebbers bij het tellen van merels, zanglijsters en vinken in de broedtijd. Dit jaar zullen behalve deze drie soorten ook fitis en tiftjaf op het program staan. Over het doel van deze tellingen, over onze werkwijze en over het aantrekkelijke daarvan schreef ik het een en ander in D.L.N. van Februari 1942, zodat ik hier kan volstaan met de mededeling, dat het ons te doen is om de bevolkingsdichtheid van de vijf soorten in verschillende landschapsvormen en dat wij deze vaststellen, door in een bepaald proefterreintje geregeld gedurende de ochtend-schemering kaartjes van zingende mannetjesvogels te maken. De tellingen van het vorige jaar hebben aardige resultaten opgeleverd (daarover later meer!) en stellen nog allerlei in het voor-uitzicht. Ook hebben zij ons verschillende tekortkomingen leren kennen, die nog verholpen moeten worden. Een belangrijk punt is bijv. de keuze der proefterreinen; het is gebleken, dat wij daarbij niet zorgvuldig genoeg kunnen zijn.

Zij, die ervoor voelen, mee te werken aan onze broedvogeltellingen, worden verzocht, zich met het Vogeltrekstation Texel (tijdel. adres Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Raamsteeg, Leiden) in verbinding te stellen. In Maart zal hun nader bericht toegezonden worden over de werkwijze, waarna een afspraak over de keuze van het terrein gemaakt kan worden.

Leiden, 7 Jan. 1943.

L. TINBERGEN.

Kruisbekken op Schovenhorst. Er is weer een sterke invasie van Kruisbekken geweest. Op Schovenhorst bij Putten verschenen in Augustus groote troepen, meer dan 200 stuks. Langzamerhand werd dat minder, maar in December waren er toch nog 40. Op 18 December trof ik ze aan langs den Arnhemschen Karweg. Op 30 December waren er nog kleine troepjes bij het Rozenhoflaantje en in het Pinetum. Op zichzelf zijn deze cijfers niet zoo erg interessant, belangwekker is hetgeen er viel waar te nemen over de voedselgewoonten dezer vogels. Dr. Oudemans liet ons een tak van de fijnspar zien met kegels door hen bewerkt. Op min of meer slordige wijze worden de kegelschubben verwrongen en verwijderd, waardoor de vogel dan de zaden kan bereiken. Op 30 December gingen we eenige plekken langs waar de grond bezaaid was met door de kruisbekken bewerkte kegels zoowel van de fijnspar als van *Picea orientalis*, een spar uit den Kaukasus en wel bijna uitsluitend van deze twee soorten. In Drente schijnen ze in de Staatsbosschen bij voorkeur de zaden van de Japansche lork te hebben gegeten. Hoe het elders in ons land gegaan is weet ik niet. Op Schovenhorst, met al zijn verschillend naaldhout was daar meer van te zien. De Douglassparren hebben ook een zeer goed zaadjaar gehad maar de kruisbekken hadden er weinig aan. Ze papegaaiden er wel om heen, hakten er ook wat aan zoodat de kegels op den grond vielen, maar het was niet te zien, dat het hun gelukt was, bij de zaden te komen, zooals wel het geval was bij *Picea excelsa* en *P. orientalis*. Zoo stonden deze twee eind December vrijwel van kegels ontbloot en er om heen allemaal Douglas- en andere sparresoorten die nog met rijken kegelvoorraad prijkten. Deze kruisbekken waren dus wel typisch gespecialiseerd, de overvloed van andere kegels was voor hen blijkbaar niets waard. De vraag is nu of de bouw van den snavel en de weerstand der kegelschubben dan wel de smaak der zaden den doorslag geeft. Meermalen werden kegels gevonden, waaraan de takjes nog bevestigd waren. De vogels gaan dus krachtig met hun prooi om. Schade van belang wordt echter niet veroorzaakt. De vogels waren zoo mak, dat zij een boom, die bij de houthakkers onder handen was, niet eerder verlieten voordat de stam halfweg was neergevallen.

Amsterdam, 2 Januari '43.

F. KOSTER.

Verantwoordelijk Redacteur: Dr. JAC. P. THIJSSÉ, Binnenduin, Bloemendaal.

Verantwoordelijk voor advertenties: geen advertenties.

Uitgever: W. VERSLUYS' Uitgevers Mij. (N.V.), 2e Oosterparkstr. 221—223, Amsterdam.

Drukker: N.V. Drukkerij v.h. KOCH en KNUTTEL, Turfmarkt 106, Gouda.

Verschijnt: een maal per maand.

Abonnementsprijs: f 6,80 per jaar bij vooruitbetaling.

Prijs per nummer: f 0,90.

P. 1563/1.